Historie & Samfundsfag

Værd at kæmpe for

Nr. 3 - Oktober 2016

Udgivet af Foreningen af Lærere i Historie og Samfundsfag

FALIHOS

Formand:
Dennis Hornhave Jacobsen
Overgade 41, 1 th.
5000 Odense
Tlf.: 28 12 78 89
Mail: dennis@falihos.dk

Næstformand/Webmaster:
Rasmus Helmin Kongstad Welling
Sofiendalvej 9
5500 Middelfart
Tlf.: 75 53 35 15 / 60 93 58 78
Mail: RasmusW@falihos.dk

Ansv. Redaktør
Ditte Gormsen
Killerupvej 11
2770 Kastrup
Tlf.: 40 11 35 79
Mail: Ditte@falihos.dk

Ansv. Redaktør
Kristine Traun-Terkelsen
Egernleddet 23
3660 Stenløse
Tlf.: 27 15 15 73
Mail: kristine@falihos.dk

Bestyrelsesmedlem
Pernille Moesby Laursen
Margrethevej 28
7100 Vejle
Tlf: 22881437
Mail: pernille@falihos.dk

Om Historie & Samfundsfag

Tidskriftet udgives elektronisk af foreningen af Historie og Samfundsfag (Falihos).

Manuskripter sendes til redaktionen:
redaktion@falihos.dk

ISSN 2246-6568.

Administration:
E-mail: falihos@falihos.dk
Bank: Dansk Bank
Reg.: 1551 - konto-nr.: 3298611589
Giro: 307 4943

Abonnement, der inkluderer medlemskab af Foreningen af Lærere i Historieog Samfundsfag, tegnes hos kassereren for

- 295 kr. årligt for private
- 375 kr. årligt for institutioner
- 200 kr. årligt for studerende og pensionister.

Medlemskabet giver adgang til vores elektroniske magasiner, rabatter på bøger, adgang til alt materiale på vores hjemmeside, anmeldelser, artikler, undervisningsforslag, prøveoplæg, vejledning til prøver, debatforum, download af materialer, alle elektroniske numre, m.v.
Udmeldelse (inden 1/11) samt flytning/navne-skift sendes som e-mail: falihos@falihos.dk.

Få flere informationer om tidsskriftet på vores hjemmeside:
www.falihos.dk

INDHOLD

Formandens beretning	Side 4
Velkomsthilsen fra Pernille Moesby Laursen	Side 6
Fanen - aktuel for unge	Side 8
I dag kan eleverne være med når historien skrives	Side 11
Fortiden i nutiden	Side 14
SKAT på skoleskemaet	Side 16
Elevens produkt - sammenspil mellem produkt og viden	Side 18
Generalforsamling 2016	Side 21

FORMANDENS BERETNING
2015/16

Dennis H. Jacobsen – Formand for Falihos

Det er sjældent jeg læser digte, men der er ét, som i mange år har hængt ved min bevidsthed, og jeg vil forklare, hvorfor jeg mener, den har sin relevans i denne sammenhæng. Digtet er skrevet af en amerikansk forfatter; Robert Frost og lyder:

Whose woods these are I think I know.
His house is in the village, though;
He will not see me stopping here
To watch his woods fill up with snow.

My little horse must think it queer
To stop without a farmhouse near
Between the woods and frozen lake
The darkest evening of the year.

He gives his harness bells a shake
To ask if there is some mistake.
The only other sound's the sweep
Of easy wind and downy flake.

The woods are lovely, dark and deep,
But I have promises to keep,
And miles to go before I sleep,
And miles to go before I sleep.
Robert Frost 1923

Frivilligt arbejde kan til tider føles en kende op ad bakke. Hvilken sag er det konkret vi kæmper for? Hvis sag er det vi kæmper? Hvilken plads er det vi har i det faglige og politiske landskab og i sidste ende er vi også

nødt til at spørge os selv - hvad er vores egen motivation for at fortsætte med, måned efter måned, år efter år at iscenesætte faglige diskussioner, skabe netværk og arbejde for vores medlemmer og vores fag? Med andre ord, hvorfor er det vi ikke lader os opsluge af de skønne mørke skove - tager os et hvil og lader andre tage over? Hvis det kan lade sig gøre uden, at det bliver alt for religiøst, så vil jeg sige – vi gør det for Folkeskolens skyld - vi gør det for vores fags skyld og fordi vi er blandt de bedste på vores felt – det forpligter.

Det seneste år, har jeg oplevet som et konsolideringsår. Et år, hvor folk i miljøet omkring vores fag tydeligt har haft en forventning om, at Falihos kan levere på faglig debat, netværk og faglig sparring. Vi har holdt fast i de tiltag vi besluttede i 2013, med faglige arrangementer, debat på Folkeskolen.dk og synlighed f.eks. på Historiske Dage og når journalister har villet høre Foreningens holdning til begivenheder eller hvad og hvordan der bør undervises i Folkeskolen.

Vi har heller ikke det sidste år valgt den lette løsning når det kommer til debatter om læringsmål og dannelse. Lette løsninger findes selvfølgelig aldrig når det handler om så komplekse felter som uddannelse og opdragelse, og jeg skal være den første til at anerkende de forskellige positioner, der er repræsenteret i debatten om kompetencer og dannelse – en anerkendelse, som jeg ofte synes er til at overse fra den mest kritiske "dannelsesfløj". For mig handler det om, at der skal være noget på spil. Hvis vi skal blive ved med at være relevante som faglig forening, skal vi turde have noget på spil, risikere at placere os imellem positioner i et forfængeligt håb om at kunne finde nye veje fagligt og pædagogisk – og det har Folkeskolen, fagene og vores elever brug for – at der bliver tænkt, diskuteret og udviklet. Det gjorde der på vores årskonference, hvor emnet netop var kompetencer og dannelse. Konferencen viste for mig meget om situationen i Folkeskolen lige nu – den viste desværre, at det stadig er svært for lærere at finde overskud til at deltage i deres faglige netværk. Selvom der var flere deltagere i år end de seneste to, så var der stadig en overrepræsentation af læreruddannere, kulturformidlere og andre med stort engagement omkring udviklingen af historie og samfundsfag – kæmpe tak til dem, for konstant og beredvilligt at møde op og medvirke til at kunne afvikle interessante kurser for vores medlemmer, og samtidig en påmindelse til kommuner og skoleledere – husk nu, at engagerede medarbejdere, der får plads til og anerkendelse for at yde en ekstra indsats også på sigt er en sundere og mere effektiv arbejdskraft.

But I have promises to keep,
And miles to go before I sleep,
And miles to go before I sleep

Og selvom det indimellem virker tillokkende at trække sig væk fra vejen, så kan jeg se, at der er en plads til at vi kan fylde mere i landskabet. Vores egen arbejdsindsats er grænsen for, hvad vi kan gøre med Foreningen. Det er vores store styrke og samtidig vores akilleshæl – derfor er jeg glad for, at vi møder opbakning stort set alle steder vi kommer og afslutningen på denne årsberetning bliver derfor en tak. Tak til projektmagere, entreprenører, samarbejdspartnere og medlemmer og tak fra min side til en bestyrelse som også det seneste år, på hver sin måde har givet sit bidrag til at gøre frivilligt foreningsarbejde til en stor oplevelse.

På egne og bestyrelsens vegne,
Dennis H. Jacobsen

VELKOMSTHILSEN FRA
PERNILLE MOESBY LAURSEN

Jeg hedder Pernille, og jeg er lærer på Vejle Midtbyskole.
Jeg underviser på mellemtrinnet og i skolens specialklasse-række. Derudover er jeg tillidsrepræsentant for skolens 60 lærere.
Privat er jeg 33 år og bor i Vejle.

Min interesse for at gå ind i FALIHOS' bestyrelse er, at jeg brænder for historiefaget og samfundsfag, og gerne vil bidrage med mine kompetencer i foreningen.

Min erfaringer til bestyrelsesarbejde stemmer primært fra politisk arbejde, og i takt med, at jeg har trukket mig der, er der opstået en lyst til at bruge mine erfaringer i en anden sammenhæng.

Jeg ser frem til at godt og konstruktivt arbejde i bestyrelsen.

Med venlig hilsen
Pernille Moesby Laursen

Historiefaget

Hvad skal du lave i historie i år?

– find sjove aktiviteter, komplette årsplaner og meget, meget mere ...

PRØV GRATIS

Historiefaget er et komplet digitalt undervisningsmateriale – opbygget efter Fælles Mål for 3.-9. klasse. Læringsportalerne er fyldt med spændende tekster og aktiviteter samt komplette årsplaner til 2016/2017. Gør historien levende med nye interaktive forløb, der giver rig mulighed for alsidig og involverende undervisning.

Prøv gratis i 30 dage på Historiefaget.dk

Clio Online

FANEN
– AKTUEL FOR UNGE

Af Anne-Sofie Rump, projektmedarbejder på Arbejdermuseet og Ida Halling Andersen, underviser på Arbejdermuseet

På Arbejdermuseet i København finder man i kælderen fra d. 3. september 2016 til 15. januar 2017 særudstillingen "En blank og vårfrisk dag". En udstilling hvor historiske faner møder samtidskunst med omdrejningspunkt i begrebet fællesskab. I udstillingen udbydes undervisningsforløbet af samme navn, der henvender sig til elever i udskolingen. Med udgangspunkt i fællesskabets symbolske form undersøges værkerne på elevernes og kunstens præmisser. Arbejdermuseet ser det som en af deres vigtigste opgaver i undervisningen at have fokus på børn og unges demokratiske dannelse. Udstillingen skaber et refleksionsrum over fællesskaber, som åbner mulighed for elevernes egne fortolkninger.

Gennem mange år har mennesker fra hele verden forenet sig under en mangfoldighed af faner. Arbejdermuseet opbevarer over 1.200 faner fra forskellige fællesskaber, såsom arbejderbevægelsen, fagforeninger og kulturelle organisationer, hvor de ældste faner dateres tilbage til 1870'erne. Arbejdermuseets faner danner ramme for udstillingen, hvor kurator og billedkunstner Kasper Lynge Jensen, sammen med museet, har inviteret seks aktuelle samtidskunstnere til at fortolke nutidige symboler på fællesskaber. Værkerne svinger fra éngangs-lerkopper fremstillet af en indisk arbejder og importeret direkte fra Ganges floden af arkitekten Gitte Juul, til samtidskunstneren Thierry Geoffroy, der bruger hverdagens nyheder i sine værker.

Eksempelvis udstiller han brosten, en metalpæl og murbrokker fra nedrivningen af Pusherstreet på Christiania.

Støvede faner møder samtidskunst

I et af udstillingsrummene har kunstnerduoen Hesselholdt og Mejlvang sammensat en fane på baggrund af faner de har arvet fra DKP og Arbejdermuseets samling. Fanerne er blevet samlet til en stor fane ved, at kunstnerne har klippet emblemer og skrift ud, samt lappet hullerne med nyt fanedug. I midten står der et udsagn, som er stykket sammen af gyldne bogstaver fra de gamle faner. Udsagnet lyder "Hope not fear". Hesselholdt og Mejlvang begrunder det simple udsagn med, at verden har brug for optimisme og positivitet. Med fanen har de skabt et stort fællesskab, der rummer et budskab, som alle mennesker på jorden kan samles om. Kunstnerduoen mener, at værket rammer ind i virkeligheden med krig, katastrofer og terror. Udstillingen tager udgangspunkt i virkelighedens problemstillinger, udfordringer og løsninger, herved aktualiseres fællesskabets betydning. Kunsten bidrager til at diskutere samtiden på en nuanceret måde, hvor ord, tale og skrift ikke altid slår til. Kunstnerduoen ønsker at gøre fanens historie aktuel ved at give fanens symbolske form en stemme i samtiden.

Er fanen død?

Med udgangspunkt i de historiske faner stiller udstillingen spørgsmål ved, hvad der bliver fremtidens symboler på fællesskab, og hvordan morgendagens fællesskaber ser ud. Brugen af faner har ændret sig gennem tiden, men ønsket om at være en del af fællesskaber eksisterer stadig i dag, og vil højst sandsynligt også gøre det i fremtiden. Vi finder det interessant, hvad unge mennesker samles om, samt hvilke symboler de bruger til at skabe et retfærdigt og lige samfund med. Undervisningen i udstillingen udfordrer elevernes forståelse af fællesskabers betydning og diskuterer deres deltagelse i fællesskaber. For hvad samles de unge under i år 2016, er det bare et succesfuldt facebook opslag, der er den gode fane i dag?

Udstillingen som læringsrum

Ifølge Skoletjenesten på Arbejdermuseet er en af de vigtigste læringspotentialer, muligheden for at demonstrere over for eleverne, at historie ikke kun omhandler fortidens begivenheder. Ved at lade eleverne gøre brug af historie og fortiden, opnår de en forståelse af, at være historieskabt, hvilket i relation med udstillingens samtidskunst giver eleverne en forståelse af, at også de er historieskabende. Museet tilbyder et autentisk læringsrum, hvor den fysiske afstand mellem elever og genstande mindskes. Ved at eleverne ser, føler og oplever genstande vækkes der nysgerrighed og motivation for læring hos eleverne. Historie bliver på en gang sanselig, levende og fysisk.

Mødet med samtidskunstens udtryksformer kan give eleverne forståelse for, at der er mange måder at kommunikere, diskutere og argumentere på. Således aktualiseres historierne, der ligger til grund for kunsten, i bestræbelserne for at skabe mening og sammenhæng i samfundet. Undervisningen i udstillingen giver eleverne redskaber til, at kunne relatere sig til værkerne. Gennem

dialog og forskellige aktiviteter skabes en forbindelse, så eleverne kan drage relevante paralleller til deres egen hverdag og samfundet, hvor historie- og samfundsfagets didaktiske perspektiver inddrages. Samtidskunsten tager udgangspunkt i vores samtid, men er skabt på baggrund af fortiden. Samspillet mellem historie og samtidskunst tilbyder at se livet fra en anderledes skæv vinkel, og derigennem forstå fællesskaber ud fra flere mangfoldige symboler, hvor formålet er at kvalificere elevernes engagement i samfundet. Derigennem vil undervisningen udfordre elevernes deltagelse og medansvar for fælles
skabers indflydelse på demokratiet.

Undervisningsforløbet "En blank og vårfrisk dag" udbydes fra oktober 2016 til januar 2017, varer 1,5 time og koster 500 kr. For mere info og bestilling se:
www.arbejdermuseet.dk

Litteraturliste:

- *Christensen, Torben Spanget (red.): Fagdidaktik i samfundsfag. Forfatterne og Bogforlaget Frydenlund, 2016*
- *Pietras, Jens & Poulsen, Jens Aage: Historiedidaktik. Mellem teori og praksis. Hans Reitzels Forlag, 2016*
- *Seligmann, Tine, Steensbech, Claus & Godsk, Dorthe: Nøddeknækkere til samtidskunst. Museet for Samtidskunst og Skole tjenesten*

I DAG KAN ELEVERNE VÆRE MED NÅR HISTORIEN SKRIVES

I anledning af Clio Onlines 10-årsjubilæum har vi mødt forlagets kulturfagsredaktion og fået et indblik i, hvordan de arbejder med at skabe aktuelle og opdaterede digitale undervisningsmaterialer til historie og samfundsfag.

Omkring år 1330 f.kr. gik en ung barnekonge ved navn Tutankhamon rundt i Egyptens sol. Han var blevet konge i en alder af 8-9 år og gift som 9-årig, og verden lå for hans fødder. Han nåede dog ikke selv at opleve sin egen storhedstid, da han døde af ukendte årsager som 18-årig.

Den kom først mange år senere, da den britiske arkæolog Howard Carter fandt hans grav i 1922. Det satte gang i en lavine af spekulationer om mord, sygdom og ulykker, og de seneste undersøgelser blev afsluttet i 2010.

Opdateret med et enkelt klik

På det tidspunkt havde det digitale forlag Clio Online eksisteret i fire år. Den første digitale læringsportal fra forlaget var Historiefaget – som i starten hed Danskhistorie.dk – og her var kulturfagsredaktør Anders Peter Nielsen glad for at få nye oplysninger om Tutankhamons død.

"En af de spændende ting ved historien er, at nye opdagelser eller undersøgelser pludselig kan ændre den. Det er ærgerligt for historiebøger, som skolerne typisk har i fem-syv år, men fordi vi arbejder digitalt, kunne vi straks gå ind og opdatere vores materiale om Tutankhamon", fortæller han.

Ifølge Anders Peter Nielsen har de på Clio Online skabt en helt ny måde at arbejde med undervisningsmaterialer på, fordi de har mulighed for at opdatere deres materialer med et enkelt klik, når der sker store ting ude

i verden.
"Jeg har oplevet forcerne ved de digitale læremidler mange gange siden 2006. Når man finder en ny vikingeborg, når Egtvedpigen pludselig stammer fra Sydtyskland, eller når der sker dystre begivenheder som terrorangreb og borgerkrige, kan vi lynhurtigt tilbyde lærerne nyt og opdateret materiale om emnet."

Flere led i processen
Anders Peter Nielsen udgør sammen med Stine Jul Rasmussen, Niels Peter Nielsen, Tina Rostock og Thomas Askjær Sørensen Clio Onlines kulturfagsredaktion. Her laver de komplette undervisningsmaterialer til historie, kristendomskundskab og samfundsfag.
De fem redaktører samler op på stort og småt på et ugentligt møde og vurderer, om der skal laves nyt materiale. Før en ny undervisningstekst eller -aktivitet lander på portalen og er klar til lærerne, skal den dog først igennem et par led.
"Først og fremmest skal alle vores materialer overholde alle gældende krav – fx Fælles Mål. Når jeg så har lavet en aktivitet, bliver den gennemgået af en pædagogisk projektleder, så vi sammen kan sige god for kvaliteten. Så ryger den forbi en af vores korrekturlæsere, og derefter er den klar til at blive udgivet", fortæller Stine Jul Rasmussen.

Næsten taget på sengen
Hvor hurtigt det skal gå med at få materialerne klar, afhænger af begivenhedens størrelse og vigtighed.
"Sidste år overraskede statsministeren ved at køre en ret kort valgkamp, så redaktionen måtte smide alt, hvad de havde i hænderne, for at få valgmaterialet klar. Der var tekster og aktiviteter til de vigtigste temaer i valgkampen, så det var nogle travle dage", siger Stine Jul Rasmussen.

Andre gange er det knap så hektisk. Niels Peter Nielsen fortæller, at de for nogle år siden blev kontaktet af en mand, der ønskede mere indhold om Vietnamkrigen på Historiefaget.
"Vi fandt ud af, at han var forfatter med stor viden om USA og landets kriser og krige, så vi tilbød ham, at han kunne være med til at lave materialet. Vi er jo et forlag, så størstedelen af vores tekster kommer fra eksterne forfattere, som vi redaktører så tilpasser til grundskolen. Vi er også meget glade for den slags feedback fra brugerne, så vi kan videreudvikle portalerne efter deres ønsker og i samarbejde med dem. Det er endnu en force ved det digitale", påpeger han.

Altid et ben i den virkelige verden
En anden måde at imødekomme brugernes behov på er brugen af såkaldte pædagogiske redaktører som Thomas Askjær Sørensen. Han arbejder halv tid på forlaget og halv tid i folkeskolen, så han prøver materialerne af i den virkelige verden og vender tilbage til redaktionen med feedback fra både elever og lærere.
"Det er vigtigt for os at lave materialer, lærerne kan bruge i praksis. Hvis vi har lavet et forløb, hvor nogle af detaljerne ikke fungerer så godt ude i undervisningen, så finder jeg ud af det, når jeg prøver det af. Så kan vi hurtigt få det rettet til, så lærerne får det skarpeste materiale", siger han.

I det hele taget prøver de ifølge Thomas Askjær Sørensen hele tiden at holde fingeren på pulsen ude på skolerne og levere det, som lærerne skal bruge – fx et omfattende materiale om den nye prøveform i kulturfagene.
"Vi forsøger hele tiden at holde kontakt med lærerne i deres hverdag. Der har fx været forskellige prøveformer for fagene, og hvem ved, om de bliver ændret igen. Her holder vi os altid opdateret, så vi kan hjælpe lærerne bedst muligt, når der sker noget".

Klar til det næste store valg
Inden årsskiftet har kulturfagsredaktionen bl.a. på tapetet at lave materiale til det amerikanske præsidentvalg. "Det kommer til at fylde meget i medierne de næste par måneder, og det kommer også til at afspejle sig på portalen", fortæller Tina Rostock. "Den bedste undervisning i samfundsfag tager udgangspunkt i aktuelle emner, og her har vi med digitale læremidler en kæmpe fordel i forhold til bøgerne. Vi kan løbende lave og udgive nyt materiale, og vi har også mulighed for at lave tværfagligt materiale, fx sammen med engelskredaktionen i forbindelse med det amerikanske valg".

Clio Onlines kulturfagsredaktører slutter med at opfordre lærerne til at komme med feedback eller ønsker til fremtidigt materiale. Det vides i øvrigt ikke med sikkerhed, hvad Tutankhamon døde af. Redaktørerne lover dog, at Historiefaget altid vil have de seneste nye teorier med i deres materiale.

FORTIDEN I NUTIDEN

”100 danmarkshistorier”

- 100 bøger om 100 begivenheder og tematikker i danmarkshistorien udgives af Aarhus Universitetsforlag
- Forfattere: forskere fra universiteter og museer
- Første bog udkommer september 2017. 14 bøger årligt indtil 2024
- Donation fra A.P. Møller og Hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond til almene Formaal på 14 mio. kr. 11 mio. kr. er øremærket bøger, mens tre millioner går til HistorieLab (grundskolen), danmarkshistorien.dk (ungdomsuddannelserne) og MegaNørd (app, hvor der kan dystes om at blive danmarksmester i historie)

Mere historie og mere historiebrug. Det er kort sagt indholdet i 100 nye danmarkshistorier, danskerne får i 100 bøger. A.P. Møller Fonden har nemlig givet Aarhus Universitetsforlag 14 millioner kroner til at formidle en ny national historie. Forlaget søsætter projektet 100 danmarkshistorier om de væsentligste begivenheder og tematikker i Danmarks historie for at give et sikkert fundament i en foranderlig og globaliseret verden.

Mange målgrupper og platforme

Projektet skal dog ikke kun komme videbegærlige og historiesultne voksne til gode. Stoffet fra bøgerne skal også formidles på nettet og til både grundskolelever og studerende på ungdomsuddannelserne. Med i projektet er en mangfoldighed af samarbejdspartnere, der sikrer, at bøgernes indhold også udnyttes på en lang række andre platforme: internettet, aviser, udstillinger og app. Folkeuniversitetet i Aarhus, Nationalmuseet, Den Gamle By, danmarkshistorien.dk, Trap Danmark, MegaNørd og HistorieLab (Nationalt Videncenter for Historie- og Kulturarvsformidling) er blandt de mange, der sætter fokus på dansk historie med

Opbakning

”Vi har oplevet en fantastisk opbakning til dette projekt både fra de meget dygtige forskere, vi har bedt skrive bøgerne, og fra de fremragende institutioner, vi har inviteret med til at formidle denne viden ud på nye platforme. Begejstringen fra forfattere og samarbejdspartnere har givet os mod til at tænke så stort, som vi gør her. Det er en del af forslagets strategi at turde tænke stort, og det har båret frugt, bl.a. virke strategien med Tænkepauser, som vi nu har trykt i ½ millioner eksemplarer.”

Direktør for Aarhus Universitetsforlag, Carsten Fenger-Grøndahl

udgangspunkt i de 100 bøger.

Mere viden, tak
Velformidlet viden i bøgerne skal give historisk viden og identitet, og her rammer projektet ned i den store interesse, den danske befolkning har for historie. 83 % af befolkningen siger i en undersøgelse fra 2015, at det er vigtigt at kende sit eget lands historie.
På trods af danskernes generelle interesse for historie er det faktiske vidensniveau dog forbløffende lavt. I en undersøgelse foretaget af Berlingske Tidende Gallup i 2013 mente næsten en fjerdedel af de adspurgte, at Otto von Bismarck var leder af den tyske besættelsesmagt i Danmark under Anden Verdenskrig. Andre undersøgelser af hele den voksne befolkning har vist, at 10 % ikke er klar over, at det var Tyskland, der besatte Danmark i 1940.
Derfor er der grund til handling, hvis kendskabet til landets historie skal blive både bredere og dybere.

Projektet
Det stort tænkte historieprojekt er baseret på 100 bøger a hver 100 sider. I alt bliver det over syv år til 10.000 siders nyskrevet og rigt illustreret danmarkshistorie med udgangspunkt i de 100 væsentligste begivenheder og tematikker i 1.000 års historie – nemlig historisk tid efter at vi fik troværdige historiske kilder.
Det er nyt at fortælle historien gennem 100 begivenheder og tematikker, og det giver plads til at trække tråde både frem og tilbage. Det er derfor også en del af seriens berettigelse, at den vil genskrive, omfortolke og bruge historien. Fortiden er ikke blot til pynt, men bruges i nutiden og taler ind i en aktuel tid – og sågar fremtiden. Historie bruges også fremadrettet, fx når der træffes politiske beslutninger. Historiebrug er således en central del af projektet.
Bøgerne skrives af landets førende forskere på universiteter og museer. Første bog udgives i september 2017.

Projektets styregruppe

- Thomas Bloch Ravn, direktør, Den Gamle By
- Thorsten Borring Olesen, professor i historie, Aarhus Universitet
- Peter Brunbech, leder, HistorieLab
- Mette Frisk Jensen, leder, danmarkshistorien.dk
- Søren Hein Rasmussen, MegaNørd
- Erland Kolding Nielsen, direktør, Det Kongelige Bibliotek
- Ulrik Langen, professor i historie, Københavns Universitet
- Bo Lidegaard, dr.phil., forfatter
- Camilla Mordhorst, vicedirektør, Nationalmuseet
- Lars Boje Mortensen, professor i historie, Syddansk Universitet
- Keld Møller Hansen, direktør, Danmarks Borgcenter
- Torben K. Nielsen, lektor, Aalborg Universitet
- Nils Arne Sørensen, professor, Syddansk Universitet
- Sten Tiedemann, rektor på Folkeuniversitetet i Aarhus

SKAT

PÅ SKOLESKEMAET

Hvorfor betaler vi skat? Hvad bliver skattekronerne brugt på? Og hvornår skal du selv gøre noget, så du hverken betaler for lidt eller for meget i skat? Mange unge har problemer med at forstå hvad skat er og derfor har SKAT lavet et undervisningsmateriale til elever i udskolingen.

Information om Skat på skoleskemaet:
SKAT har lavet et digitalt undervisningsmateriale til samfundsfag i 8. og 9. klasse i folkeskolen men kan dog også bruges tværfagligt, fx i matematik. Materialet indeholder en baggrundsartikel og seks opgaver, som viser eleverne hvordan skat, moms, told og afgifter optræder i deres dagligdag, og hvilken rolle skatterne spiller for velfærdssamfundet og for vores adfærd.

Materialet:

- Understøtter læringsmål for samfundsfag
- Kræver ikke forberedelse
- Er fleksibelt og let at bruge
- Er gratis
- Kan findes på www.skat.dk/skole

Skat på skoleskemaet er testet i praksis og er blevet modtaget positivt af både lærere og elever. Se meget mere i denne film: https://www.youtube.com/watch?v=TsuyQYGrSw8

Se mere information på næste side.

Sæt skat på skoleskemaet

I Danmark betaler du skat af alle typer af indkomster, og vi kommer alle til at forholde os til skat på tidspunkter i vores liv.

Derfor giver det mening at lære unge om skat. Den viden de får nu, kan de bruge resten af livet.

Med *Skat på skoleskemaet* kan du uden den store forberedelsestid komme i gang med at undervise i emnet. Materialet er digitalt og indeholder en baggrundsartikel og seks opgaver om, hvad skat, moms, told og afgifter er, og hvilken rolle skatterne spiller for velfærdssamfundet og for vores adfærd.

Vi håber, at du vil gøre brug af det.

Understøtter læringsmål

Skat på skoleskemaet er udviklet af SKAT i samarbejde med Undervisningsministeriet og Per Henriksen, gymnasielærer i samfundsfag og Katrine Andersen, grundskolelærer i samfundsfag. Materialet understøtter læringsmål for samfundsfag i udskolingen.

Fleksibelt og tværfagligt

Med *Skat på skoleskemaet* kan du frit vælge, hvilke og hvor mange opgaver du vil anvende. Du kan bruge det selvstændigt eller som led i et forløb, fx om velfærdsstaten eller privatøkonomi. Det indeholder også regneopgaver, som gør det muligt at kombinere med undervisning i matematik.

Test, fordybelse og debat

Hver opgave indeholder en lille quizopgave, der vækker interessen og konkurrencelysten, en fordybelsesopgave, hvor eleven skal søge informationer eller lave regnestykker, og en gruppeopgave, hvor eleverne skal sætte deres viden i spil i klassedebatter eller argumentationsøvelser.

Eleverne vil gerne lære om skat

Materialet er testet i praksis, og eleverne er positive overfor at lære om skat, fordi det er noget, de skal bruge i resten af livet. Det gælder både i praksis, når de skal have løn for fritidsjobbet, men også overordnet til at forstå, hvordan vores velfærdssamfund hænger sammen, og hvordan skattekronerne bliver fordelt.

Kom godt i gang

Undervisningsmaterialet kan bruges på smartphone, tablet og computer.
Brug det gratis på **skat.dk/skole**

SKAT

ELEVENS PRODUKT
– SAMSPIL MELLEM PRODUKT OG VIDEN

Af Ida Halling Andersen, lærer og studerende i kandidatuddannelsen didaktik (materiel kultur)

Den nye prøveform i historie- og samfundsfag (samt kristendomskundskab) kræver, at eleverne skal udarbejde et produkt, der skal benyttes under selve prøven. Dette produkt skal tage udgangspunkt i elevernes selvvalgte problemstilling. I denne artikel vil jeg give mit bud på, hvilke muligheder den produktorienterede tilgang rummer. For at komme dette nærmere ser jeg stor fordel i at spejle mulighederne ind i de praktisk-musiske fags didaktik. Jeg vil dykke ned i de didaktiske intentioner, der er indlejret i produktet.

Produktets kreative dimension
Hvis eleven ikke tænker og arbejder kreativt med sit produkt, bliver produktet sandsynligvis uinteressant. Ordet kreativitet er afledt af det latinske ord creare, der betyder at skabe. I daglig tale er det en betegnelse for menneskets evne til at skabe noget nyt, overraskende eller hidtil uset.

Lene Tanggaard, Cand.Psych., Ph.d. og professor pædagogisk psykologi, udtrykker om kreativitet:
At give unge mennesker muligheder for at lære at tænke kritisk, kreativt og selvstændigt har i mange år været set som det bedste redskab til at forberede sig på en usikker fremtid (Tanggaard, 2016: 13).

Kreativitet er ikke noget nyt. I et historisk rids har mennesket altid været kreative, lige fra opførelsen af pyramiderne, opfindelsen af værktøj, udarbejdelsen af transportmidler og til hulemalerier. Menneskets opfindsomhed og kreativtiet har ikke ladet sig stoppe, og ønsket om at ytre sig har formået at slippe ud, selv i mødet med modstand.

Elevens forestillingsevne er vigtig i forhold til at forstå historie- og samfundsfaget. Denne forestillingsevne kræver fantasi og kreativitet, da elevens faktiske viden er mere begrænset end det ses hos voksne. Derfor må børn og unge mennesker bruge deres fantasi og kreativitet til at danne og udvikle deres forestillingsevne. Hertil mener Tanggaard, at forestillingsevnen og kreativitet er en forudsætning for at udvikle demokratiet, det fordrer, at vi sætter os i den andens sted og situation. Hertil ses det også, hvorledes at kreativitet og faglighed hænger sammen. Vi kan ikke være kreative uden at have viden og færdigheder om et givent emne eller problemstilling.

Kreativitet og faglighed
For at kreativitet og faglighed hænger sammen i det konkret produkt, må det indre samspil mellem proces og produkt medtænkes. Ifølge Vagn O. Nielsen, tidligere lektor og cand.pæd. i historie, skal problemstillingen, undersøgelsen og produktet angå den samme sag. Samt produktet skal medtænkes i processen og processen skal afspejles i produktet. Dette vil skabe en oplevelse af sammenhæng. I arbejdet kan der skabes en faglig fordybelse i deres selvvalgte problemstilling.

Denne faglige fordybelse betyder, at eleven

kan koncentrere sig om og beskæftige sig indgående med et fagligt emne, indenfor sin problemstilling i en aktiv erkendelsesproces. Eleven skal på baggrund af sine indtryk og viden udarbejde et produkt. For at inspirere eleven i denne proces, kan metoder som at vende tingene på hovedet, søge nye anvendelsesmuligheder for kendte ting eller være i en skabende proces sammen med andre være nøgleordet.

Vores samtid kræver, at vi har evne til at forestille os og foregriber implikationer af det nye, samt at vi formår at genforvalte, forbedre eller forvandle det gamle, der ikke fungerer længere. Der er brug for en kreativ tankegang til at håndtere nye udfordringer på en intelligent vis.

Den æstetisk produktive dimension
Elevens læring i udarbejdelsen af produktet kan rammesættes af æstetiske læreprocesser. Det centrale er, at eleven udtrykker sig gennem skabende virksomhed. I denne proces, hvor eleven fordyber sig, omformes personlige indtryk af problemstillingen til udtryk gennem produktet, hvilket kan synliggøres gennem prøvens dialog. I denne proces skabes der mulighed for, at elevens historiske bevidsthed aktivt bringes i spil, både under idéfasen, udvikling af produktet og til selve prøven, hvor eleven italesætter og viser sin viden gennem produktet. Derved bringes elevens tavse viden i spil.

I en læringskontekst finder dette sted, når eleven udtrykker sine oplevelser og sansninger i en form, der supplerer egne erfaringer, således at eleven skaber en meningsfuld helhed i sin læring. I prøvesituationen er det derfor vigtigt, at produktet danner afsæt for dialog og derigennem inddrages aktivt og meningsfuldt, som et værktøj til at bringe elevens viden i spil.

Hvorfor bruge produkter
I en pragmatisk optik er verden ikke færdig, den ændrer og udvikler sig konstant. Derfor må hovedpointen være at lære børn, elever og studerende at deltage i en stadigt foranderlig verden. Der er ikke noget manuskript i forvejen, begreber og idéer må hele tiden omjusteres. Elevens viden og færdigheder må kunne omsættes og anvendes i forskellige kontekster, hvor den eksisterende viden skal omsættes på nye måder og i forskellige sammenhæng.

Tanggaard understreger, at det man giver opmærksomhed, får man mere af. Ergo hvis vi som undervisere vil have produktet til at være meningsfuldt i prøvesituationen, må der arbejdes aktivt med det i undervisningen. Det er derfor ikke et element, der først skal introduceres ved selve prøven. Det skal medtænkes, at et kreativt produkt, der kan afspejle elevens viden, er tidskrævende at producere.

Prøvens bedømmelse
Under selve prøven kan produktet hjælpe eleven med at fremhæve beslutninger, der er taget undervejs i arbejdet og derved forklare, hvorfor valget er faldet på den konkrete problemstilling, samt hvilken faglighed, der ligger til grund for denne. Eleven vil med afsæt i sit produkt kunne redegøre for egne læreprocesser fra idefase til udarbejdelse til endeligt produkt, herunder de opdagelser eleven har gjort sig i arbejdet med produktet. Dermed kan produktet være med til at gøre prøven konkret.

Til selve prøven kan eleven rykke fokus fra sig selv over i produktet, derved kan eleven, eksaminator og censor gøre produktet til genstand for prøven, med det formål at skabe et tryggere og mere ligeværdigt prøverum. Til prøven har eleven noget, der er deres - et holdepunkt, som eleven er ekspert i. Et produkt, hvor elevens viden er indlejret.

Denne pointe er vigtig til inddragelsen af produktet i prøven, for selvom produktet ikke indgår i selve bedømmelsen, så kan det være genstand for dialog og udfoldelse af elevens viden.

Litteratur:

- *Austring, Bennyé D. & Sørensen, Merete (2006): Æstetik og læring. Grundbog om æstetiske læreprocesser. Hans Reitzels Forlag*
- *EMU (2016): Den nye prøveform i samfundsfag og historie: http://www.emu.dk/modul/den-nye-prøveform-i-samfundsfag-og-historie#*
- *EMU (2016): Temaside om prøven i historie og samfundsfag: http://www.emu.dk/modul/temaside-om-prøven-i-historie-og-samfundsfag*
- *Nielsen, Vagn O. (2001): Projektarbejdets grundspørgsmål – et bidrag til afklaring. Kroghs Forlag*
- *Tanggaard, Lene (2016): FAQ om kreativitet. Hans Reitzels Forlag*

Følg med på

Følg debatten om historie- og samfundsfaget på:

http://www.folkeskolen.dk/blogs/falihos/

GENERALFORSAMLING 2016

Generalforsamling i Forening af lærere i historie- og samfundsfag 2016.

Dette års generalforsamling blev afholdt d.10.september på Kvindemuseet i Aarhus. Det er bestyrelsen klare målsætning, at generalforsamlingen afholdes forskellige steder rundt om i landet og altid i forbindelse med et arrangement, der kan komme vores medlemmer til gode samt har en relevans i forhold til foreningens arbejde.

Det er et af verdens få kvindemuseer, der ligger i Aarhus. Kvindemuseet i Danmark sætter fokus på kvinders liv og virke og diskuterer kønsproblematikker, ligestilling, krop og seksualitet. Kvindemuseet er et statsanerkendt, landsdækkende specialmuseum og har internationalt opnået status som modelmuseum. Kvindemuseet indsamler, udforsker og formidler genstande, der gennem et andet blik fortæller kvinders kulturhistorie. Museet formidler en interesse for de forhold, der gælder for kvinder i dag og for kønnene indbyrdes.

Vi annoncerer i god tid næste års generalforsamling.
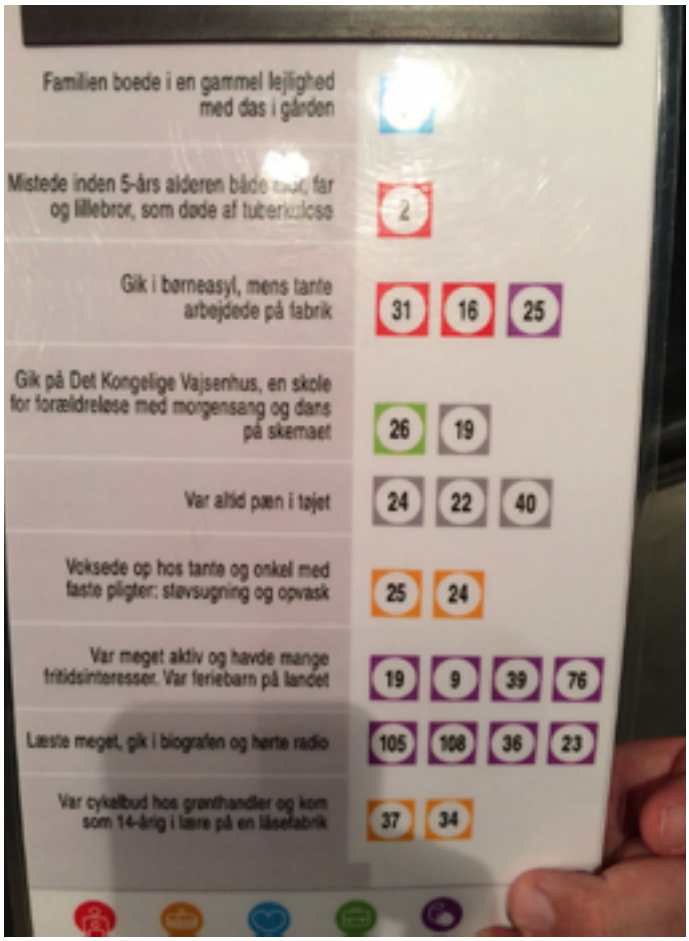
Hold dig orienteret på hjemmesiden, i tidsskriftet og på vores facebookside.